

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila:
Za naradno dvestopne vrsto se plačuje 6 kr., če se tiskano ikrat, 5 kr. če se tiska škrat, 4 kr. če se tiska škrat; večje pisemsko se plačuje po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (stempel) za 30 k.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

V torek četrek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na doma za vse leto 8 gl. — k., za pol leta . . . 4 . . . za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — k., za pol leta . . . 5 . . . za četrt leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravištvost je na stolnem trgu (Dumplatz) hišna št. 184.

Št. 3.

V Mariboru 7. aprila 1868.

Tečaj I.

Maribor 5. aprila.

Temna okna — temna srca!

Na Dunaji so se bili dvignoli pretkele tedne mogočni liberalni oblaki, katerih prah — po vgodnih vetrovih raznesen — smo dobili tudi v oddaljenih mesticah okušati. Na Dunaji se zida nova Avstrija. Zbornici, ki stavbo vodite, niste sicer država, vendar se je parlamentarični absolutizem v kratkem času svojega bitja od monarhičnega že toliko naučil, da si kakor on ponosno na prsa trka klicaje: *L' état c' est moi!* (Država ta sem ja). S to temeljno postavo in pravnim imenom oborožena, a ne prašaje po poštenu slavjanski opoziciji sta se lotila dunajska parlamenta te-zavnega dela, prestroja Avstrije.

Prenavljanje sta pričela pri dveh glavnih stebrih vsake države: pri šoli in družini. V ta namen osnovani postavi ste dajali pri veliki važnosti predmetov novemu avstrijskemu liberalizmu prilike dovolj, razvijati svojo „zmagonosno“ zastavo. Zbornici se niste obotavljali dobro priliko po svoje rabiti. „Duh svobode“ se je širil po zbornicah, da so stene pokale — če ne še kaj drugega.

Postavi ste zdaj v obeh zbornicah sprejeti. Dunaj po nemškem časnikarstvu na to pripravljen je pozravljal ta izid z neizmernim veseljem. „Dispositionsfond“ itd. je storil svojo dolžnost, da veselje tudi drugim mestom ni odšlo. Pohvalnice in zahvalnice iz vseh krajev so druga drugo prehitovale. — Naša okna so ostala temna, in ne le okna, tudi — srca.

Mi smo prijatelji prave svobode. Vsako njeno zmago bomo pozdravljali kakor zmago lastno, zmago človečanstva. Nasprotnik nam morebiti reče, da prave svobode ne poznamo. Lahko mogoče. Domače nam priležne smo v Avstriji še malo vzivali, tuji in vvažani se nismo privadili, za njo nimamo razuma: Avstrija je slaba šola svobode! Da bi je pa tudi ne poznali, kdo bi se nam čudil, če se z nezaupnostjo do vrata popnemo videči visoko na liberalni gredi možé, ki zo svoje žive dni nesvobodo zalivali, natražništvo gojili in širili — očete samodržja zdaj preroke svobode! Nomina sunt odiosa. (Imen se je izogibati).

Naša okna in srca so ostala temna, ker smo pri celem svobodoljubji dunajskih parlamentov zadnje čase pogrešali potrebne resnobe in državne modrosti.

Kar smo do zdaj še poznali v Avstriji liberalnih strank (ktere so se liberalne pripoznavale), imela je še vsaka ad majorem libertatis gloriam svoj predmet opozicije, tarčo, kamor se je streljalo, če je zmanjkalo drugega državnega gradiva. Ta je bila navadama vlada. Bez opozicije tedaj že vsled zgodovinskega poročila sedajni liberalizem biti ne sme. Ob sebi se umeje, da vladajoča

liberalna stranka v parlamentu nikakor ne more nas protovati sedajni vladi, vsaj je slednja kri od njihove krvi, meso od njihovega liberalnega mesa.

Opozicija je morala biti in ko bi jo bilo iz trte izviti. Izvila se je: konkordat in katoliška cerkev sta postala grešnik, kteremu se je neusmiljeno na ramo nakiadalo vse, kar se je kedaj v Avstriji grešilo ali ne. Kdo je zakrivil, da so Prusi potolkli naše armade? Blagorodna usta odvažno odgovarjajo: „konkordat!“ kakor da bi ne bili naši duhovniki vsaj za zmago molili, ko so drugi vojsko „vodili!“ „Kdo je kriv, da je zgubila Avstrija svojo veljavo v Nemčiji in pri drugih državah? „Konkordat!“ kakor da bi bili katoliški škofi stali za Rechbergom, njegovimi predniki in nasledniki, ki so Avstrijo spravili tje, kjer je zdaj. Kar bi bilo še takih vprašanj, parlamentarni katekizem ima za vse le edini odgovor: „konkordat in katoliška cerkev.“ Nemška temeljitost, celo pa ti učitelja zgodovina, dnovi navedenih razgovorov niso bili tvoji častni dnovi! Mi se kakor nekdanj „Stimmen aus Inner-österreich“, za konkordat ne bomo prevsopihali, vedi in vesti posameznega prepuščamo poiskati si v tej borbi svoje mesto. Izreči pa moramo, da po našem svetem priprčanji sedajna borba proti konkordatu, drugega ni kakor — nova megla hlumoka, narejena, da ljudem pokriva oči! Liberalni stranki se včasih spodletí, da to sama pripoznava. Tako piše poluradna „Debatte“ v Nr. 91 t. I. Ali je bolezen (konkordat) resnična ali le domišljevana, ne bomo sodili (Zdravnik bez diagnoze!) Pa ko bi tudi bila gola domišlija, vendar ves svet vé, da izmišljene bolezni niso manj nevarne, in da one človeški organizem mnogokrat huje razdirajo, kakor resnične. Ako imamo tu res domišljeno bolezen pred seboj, potem nam ostaja le jedno zdravilo (zdrava pamet pokri si oči!): odstranimo brž ko brž konkordat. Kakor da bi še tako neizveden zdravnik, ki ima vračiti bolnika krivo mislečega, da ima n. pr. seneni voz v svojem trupu, vzal seneni ključ v roke in skušil puliti bolniku seno iz trupa!

Postopanje državnih parlamentov pa tudi ni oprto na državno modrost. Iz neštetihi skelečih ran krvavi onemogla Avstrija. Lahko bi jih jeli naštevati, težko bi bilo končati. Njeni zdravniki na Dunaji pa so ji vsekali novo, široko režečo rano, predno so zacelili le jedno: Spravili so si celo katoliško cerkev v opozicijo. Dasi-ravno slovenskemu časniku ni dovoljeno sklicati se na zgodovino, drznemo se vendar naše državljane opominjati na intenzivnost in nasledke cerkvenih opozicij proti državam! Nas vsaj, ki smo zvesti prijatelji Avstrije, je v srce zbedel ta premislik: naša okna in srca so ostala temna! (D. d.)

Listek.

Slike iz Celja.

V Celji 1. Aprila 8. Moj prvi dopis v naš novi časnik naj čestitljive bralce njegove soznani malo z našimi političnimi in družbinskimi razmerami. Iskati imamo v Celji dve stranki, narodno slovensko, ktera sicer ni ravno velika po številu, ali močna po svoji složnosti in moralnosti. Ona deluje kakor pridna sramežljiva in pohlevna gospodinja brez hruša in vrišča, vendar uspešno, ker vsaka reč, ki se naslanja na temelje večnih zakonov preje ali pozneje zmaguje. Druga je nemško liberalna, in sicer so to progresisti v nar daljnem pomenu besede. Vsak veter, bodi si od ktere goder strani, ž njo maha, če le prinese naj novejšo „Frazo“ iz dunajskih časnikov. Sedaj je njihova parola: „Der Geisteszwang ist weg“. Živim že več let med prebivalci tega čudnega mesta, ali opazil sem neskončno malo duha pri možih, ki nosijo veliki zvonce. Da bi ga imeli, bi ga rabljali za djanja duševna, ali pri nas životari slabo duševno življenje. Vi v Mariboru imate dva slovenska časnika, skoro bodede imeli dva nemška, imate že politično in gospodarsko društvo, pri nas pa se vsa delavnost politična in kulturna razvija pri: „Krügerl Bier“. Mi razsvetljujemo in napravljamo „cakelzug“ (tako je popočila nemškovojoča slovenska družina besedo: fakelzug), če se nam iz Dunaja telegrafuje, imamo „Festessen“, tako da bi drugi dan se lahko z prodanim gnojem pomagalo naši slabi srenjski kasi, smo „urdeutsch“, če ravno naše štacunarske table mekečejo: eček, ský, šek, iní, ek, ač, elj, kar so brez dvombe suffixi staroskandnavskega jezika. Veliki zvonce nosijo pri nas dolge brade, sekundujejo jim nekteri, kteri imajo dovoli: rüekständov in

Pausantov“. V tobačnih prodajalnicah se pretresuje vsakdanji „trič, tráč“ večidel od oseb, ktere bi že ob 8 uri mogle biti pri mizi svojega poklica, pa jih še tudi ob 10. težko najdeš. Naš novi minister Dr. Giskra je apeloval v svoji okrožnici na „gewissenhafte Verwendung der Arbeitskraft“ dober možek bi se svobodno enkrat k nam pripeljal, in vidil bi, kako mi zovozvlake štejemo, po ulicah zelamo, sopeť na uro pogledamo, če bi že bilo $\frac{3}{4}$ na dve. Barantija pri nas ni takošna, kakor v Hamburgu, naši velikotržci nas terpinčijo z „ausschlussom“, mi pa ga moramo za dobro robo kupovati.

Z dobičkom iz slabega olja in zaleženega sukna jahajo naši Merkuroviči po nedelah po lepem svetu in hvalijo: „allvatra“, da je tako vsmlen in dobitljiv, in jim daruje za vsako nedelo kluse fiakrove, ali pa toliko praha, da zamorejo kot „Sonntagsjügeri“ — strelati — v drevesa in nebesa, teleta in žrebeta. Kmet sicer z glavo kima zavolj poškodovanja in pohujševanja — pa revež, kako se bode branil v svobodni državi zoper svobodne — strelece. Ravnokar sem se potožil, da pri nas slabo stoji, z dušno delavnostjo. Skoraj bi bil pozabil na edno struko literature, ktera pri nas lepo eveti in to je žurnalično dopisovalstvo. Naših dopisovalcev je več sort, nekteri pišejo, da dobijo za vrstico 12 krajcarjev, kar jim ravno prav pride za pol funta mesa. Župa sicer ni mastna, zato skrbijo že naši mesarji, kteri zmirom zgubivajo, pa človek če za njimi dvadeset let pohaja vendar nikdar nič ne nahaja. Zraven 12 krajcarjev še njim vrže kakošna dnina ravno toliko, zakotne pisarje tudi še kakošno desetico, da je zadosti za „Krügerl“, iz ktere ga pride navdušenje. Zadržaj korespondencij vam je tako znan, ker tudi berete „Tagespošto“ in neue „freie“ postavim: „danas je ušlo 5 jetnikov iz ječe, ker jetniki in jih čul rožlati“, ali pa, „tam so sirovi kmeški fantje se

v Braslovce. Pred nekoliko dnevi je poslal naš okrajni zastop zbornici poslancev prošnjo, da bi se znižala tarifa pri cesarskih mitnicah na Vranskem in Savinskem mostu in naj bi nehale posebne mitnične pravice, ki jih vživa celjsko mesto. —

Uradni dunajski časnik razglasa, da je cesar potrdil postavo, po kateri se smejo obstoječi neposredni in posredni davki s prikladami vred po dosegljivih davkarjih postavah pobirati še do konca junija mesca. —

Deželna avtonomija. Kakor je čuti, bode se nova politična organizacija, kedar jo državni zbor v načelu potrdi, ukazama vpeljala. Deželni zborov naša ustavna vlada ne bode dovoljenja prosila, dasiravno to deželni redi jasno in izrekoma tirjajo. Bati se je namreč, da bi nekateri deželni zbori o tej politični organizaciji nič vedeti ne hoteli, ali da bi se ji vsaj vstavljali. —

Sliši se, da je manjšina gosposke zbornice sklenila papežu v posebnem pismu svojo vdanost naznaniti. Posebna deputarija, kateri bi bil knez Jablonowsky na čelu, bode pismo papežu izročila in se ima že te dni na pot podati.

Službeno se je javilo na Dunaj, da je papež zbranim kardinalom izrekel svojo željo, da bi bil kardinal Bonaparte njegov naslednik. Znana je navada, da se želje papežev, če se tičejo njegovega nasledstva, načeloma ne splohjujejo. Na drugi strani je paziti tudi na to, da bi vtegnola mladost kardinalova njegovo volitev ovirati in da ga je že iz političnih vzrokov skorej nemogoče voliti. —

V Dunaju so se preteklo nedeljo sklicali Česki delavci v zbor, da bi osnovali slovansko delavsko društvo, kakor imajo tako društvo tudi nemški delavci. Tim zadnim pa ni bilo po volji, kajti oni so do tega časa imeli

³/₁₀ slovanskih delavcev v svojem nemškem društvu, ki bi vtegnoli potem odstopiti in pristopiti k českiemu društvu. Zato se zarotijo, da hočejo napovedan zbor motiti, pridejo res nepovabljeni v velikem številu k zboru v zbirališče českih delavcev. Predsednik osnovalnega odbora Klobučar Peter je pozdravil zbor v česki jeziku in izklical „Slavo“ kralju, na kar vsi naroči Čehi s slavoklicem odgovorijo. Krojač Riska je potem razložil namen društva, ki je v tem, da se pospešuje duševna in telesna korist vseh v Dunaji živečih Českih delavcev. Razpravljati se ima v Českem jeziku, kajti brez materinskega jezika se delavec ne more izobraziti niti napredovati enako z drugimi narodi. Na to vabi k obilnemu vpisovanju in predsednik potem imenuje zbor skončan. Nemški delavci pa zaženejo vik in krik, česki odidejo in zapustijo razkačenim nasprotnikom gledanje — za njimi, ki so svoj posel opravili in razglasili, kde se je treba vpisati, kajti vpisani potem dobijo svojo vstopnico in nepovabljenim gostom se lahko brani neprilichen vstop.

Denarstveni predlog. Minister Brestl predlaga v Dunajskem državnem zboru, naj se v letih 1868, 1869, 1870 prodajo nekatera nepremakljiva državna posestva, tako da v državno blagajnico priteče vsaj 25 milijonov goldinarjev. V predlogu so tudi fužine Zoniške, cenjene za 500.000 gld., Maria-Celjske 600.000, posestvo pri Postojni 80.000, pri Loki 50.000 gld. Zanimivo je, da se bodo prodovala imanja brez dovoljenja deželnih zastopov. —

Vrednik českiemu listu „Svobodi“ gospod Bazak, je zaradi nekaterih sestavkov bil obtožen in v težko ječo na 10 mesecev obsojen. Pri končni razpravi si ni vzel nijednega zagovornika, tudi sam se ni hotel zagovarjati, kazoč na sedajno tlako slovanskega časnikarstva. —

Oglas. (4)

P. II. občinstvo naj blagovolji ozir jemati na mojo novo mizarsko zakladnico in posojilnico na stolnem trgu v Mariboru, knezovladski stolici nasproti.

Ona se priporoča velečastitemu p. n. občinstvu, da ima jako lepo izbiro mizarske oprave pohišne z opnami prevlečene (tapecirane) in ne prevlečene: omare, predalnike, mivalnike, ponočne, postrežne omarice, postelje, mize dvoranske, igravne, z ugodnim izvlakom; mehke klopi, balsake, divane, sofe; žimnice na pero in brez peresa; garniture, poprek vse v to vrsto spadajoče izdelke. Tudi je v ti zakladnici vse pohišno in kuhinsko orodje, tudi koši, cenje in druga pletarija.

Da se ustrega novim šegam, so mizarski čašniki v ogled, ki vsak mesec na svetlo prihajajo.

Cena je čudno nizka, ceniki, če se zahtevajo, se pošljejo zastoj. Tapecirsko delo in poprave, kakor tudi vse mizarsko delo se prevzame in oskrblja kakor naj hitrej in naj boljši kup.

S poštovanjem

Janex Laher,
mizar za stavbo in pohištvo.

(5)

J. E. ZUPAN,
kupec z manufakturnim blagom
v Mariboru

na oglu grof Brandisovega grada na Zofijinem trgu, slovenski cerkvi nasproti,

prodaja iz svojega celo iz nova izbranega skladišča raznega blaga po zdaj novi in naj nižji ceni:

1 vatel (laket) širokega belega pavolnega platna, vatel po 15, 17, 19, 21, 23 kr.
1 " " " ne beljenega pavolnega platna, vatel po 14, 16, 22 kr.
1 " " " ne beljenega naj težjega molinos-a, vatel po 24 kr.
³/₄ vatla " " modro (plavo), zeleno, žolto tiskanega platna, vatel po 30 do 35 kr.
1 vatel (laket) širokega modrega kambriga, vatel po 26, 28, 30, 32, 34, 36 kr.
1 " " " lustra za obleke, vatel po 36—60 kr.

Po naj nižji ceni se tudi dobiva različna lepa roba za hlače, satinglo, vseh vrst sukno, tako tudi pavolne, volnate in židane rute (robci) po novi šegi; tudi robo za podstavo in še mnoga druga roba, ktera spada v ta oddelek.

V Mariboru 28. Marca 1868.

Dunajska borza

1. aprila 1868.

Državna posojila.	Denar	Blago	Denar	Blago	Denar	Blago	Denar	Blago		
5% avstr. vr.	53.60	53.75	24.25	24.75	Rudolfove železn. 200 gld.	80.25	80.50	5% Don. parobr. 100 gld.	92.—	94.—
5% brezdačne	58.—	58.10	17.50	18.50	srb. 40%	141.—	141.50	st. d.	—	—
5% posojilo na davke plačlj. ³ / ₅	91.50	91.75	21.—	22.—	Erdeljske železn. 200 gld.	158.—	158.50	5% Lloyd 100 gld. st. d.	—	—
5% posojilo na davke plačlj. ³ / ₅	88.80	89.—	14.75	15.25	srb. d.	285.—	—	5% Lloyd. porobr. 100 gld. st. d.	—	—
5% 1864 srebr. posojilo	70.—	72.—	14.25	15.75	Franc. Jož. železn. 200 gld. srb. d.	690.—	700.—	5% češ. žel. obrt. 800 gl. srb. d.	90.75	91.25
5% 1865	76.75	77.25	Bankne in obrtnijske akcije.		Bušthir. železn. 500 gld. st. d.	115.—	117.—	5% Lovro-Cen. 300 gld. srb. d.	76.—	76.—
5% narodne obresti jan. in jul. mesca	62.80	63.—	705.—	706.—	Topliške železn. 200 gld. st. d.	76.—	78.—	5% erdske à 200 sre. d.	81.25	81.75
5% narodno obresti aprila mesca	62.75	62.90	188.79	188.80	Graško-Köflach železn. 200 gld. avst. vr.	—	—	4 ¹ / ₂ Graške-Köflach 150 gld.	—	78.—
5% metalike	56.70	56.40	79.50	80.50	Ogrsk. sevrn. železn. 200 gld. avst. vr.	—	—	5% česk. sevr. želez. 300 gld.	86.—	86.50
5% " obresti maja mesca	57.65	57.75	585.—	587.—	Uložna pisma za odvezo zemljišč.		—	5% Rudolfove žel. 300 gl. srb.	81.50	82.—
4 ¹ / ₂ " metalike	50.50	50.75	119.—	119.50	5% štajarska	88.50	89.50	5% Fr. Jož. žel 200 gl.	84.—	84.25
4% " "	44.75	45.—	170.—	178.—	Menjice.		—	—	—	—
3% " "	33.50	34.—	445.—	455.—	Amsterd. 100 gld. hol.	97.—	97.25	Amsterd. 100 gld. hol.	97.—	97.25
2 ¹ / ₂ " "	27.50	28.50	488.—	490.—	Avgsb. 100 gld. juž. vr.	95.90	96.20	Avgsb. 100 gld. juž. vr.	95.90	96.20
1% " "	11.20	11.40	123.—	125.—	Berolin 100 tol.	—	—	Berolin 100 tol.	—	—
Zastavnice.			189.—	191.—	Frankf. 100 gld. juž. vr.	96.15	96.40	Frankf. 100 gld. juž. vr.	96.15	96.40
5% narod. bank.	93.15	93.35	220.—	222.—	Hamburg 100 m.	85.25	85.50	Hamburg 100 m.	85.25	85.50
" " avstr. vr.	88.80	89.—	440.—	445.—	London 10 fut. štol.	105.45	115.00	London 10 fut. štol.	105.45	115.00
4% gal. kred. zavod.	—	70.—	275.—	280.—	Marseille 100 frnk.	45.80	45.80	Marseille 100 frnk.	45.80	45.80
5 ¹ / ₂ " ogrske	90.50	91.—	383.—	385.—	Pariz 100	45.85	45.85	Pariz 100	45.85	45.85
5% avstr. pozemelj. kred. srebr.	98.25	98.75	—	73.—	Bukarest 31 dni	—	—	Bukarest 31 dni	—	—
5% avstr. pozemelj. kred. avstr. vr.	88.—	89.25	203.—	206.—	Carigrad " "	—	—	Carigrad " "	—	—
5% češke hyp.	89.50	90.—	61.—	62.—	Gotov denar.		—	—	—	—
5 ¹ / ₂ " štajar. hranil. drust.	96.—	97.—	172.80	173.20	Krone	—	—	Krone	—	—
5 ¹ / ₂ " avstr. hyp. bank.	95.50	96.—	251.—	251.20	Novi zlati (čekini)	5.47 ¹ / ₂	5.48 ¹ / ₂	Novi zlati (čekini)	5.47 ¹ / ₂	5.48 ¹ / ₂
Srečke.			169.89	170.60	Stari zlati	5.47 ¹ / ₂	5.48 ¹ / ₂	Stari zlati	5.47 ¹ / ₂	5.48 ¹ / ₂
1864 drž. srečke 100 gld.	85.50	85.60	189.25	189.75	Napoleonadorji	9.23 ¹ / ₂	9.24 ¹ / ₂	Napoleonadorji	9.23 ¹ / ₂	9.24 ¹ / ₂
1860 " " 500 "	82.20	82.30	204.75	205.—	Friderikorjorji	9.53	9.58	Friderikorjorji	9.53	9.58
4 ¹ / ₂ 1854 drž. " 100 "	74.75	75.25	178.—	178.50	Ruski imperijali	9.45	9.50	Ruski imperijali	9.45	9.50
1839 " " " "	171.50	172.—	—	—	Angl. sovren	11.55	1.70 ¹ / ₂	Angl. sovren	11.55	1.70 ¹ / ₂
Comske obr.	19.50	20.—	—	—	Zav. tolar	1.69 ¹ / ₂	1.70 ¹ / ₂	Zav. tolar	1.69 ¹ / ₂	1.70 ¹ / ₂
Kreditne	131.75	132.—	—	—	Pruska kasna asignacija	1.69 ¹ / ₂	1.70 ¹ / ₂	Pruska kasna asignacija	1.69 ¹ / ₂	1.70 ¹ / ₂
4% Don. Parobrodne	98.—	93.50	—	—	Srebro	113.—	113.25	Srebro	113.—	113.25
4 ¹ / ₂ " Tržaške " 100 gld.	120.—	121.—	—	—	Srebr. kuponi	113.—	113.25	Srebr. kuponi	113.—	113.25
4% " " 50 "	54.50	55.—	—	—	—	—	—	—	—	—
4% " " 40 "	26.—	26.50	—	—	—	—	—	—	—	—
Budinske	40 "	131.—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kneza Esterhaza	40 "	34.—	—	—	—	—	—	—	—	—
" Salma	40 "	25.75	—	—	—	—	—	—	—	—
" Palfy-a	40 "	27.50	—	—	—	—	—	—	—	—
Kneza Clary-a	40 gl.	27.50	—	—	—	—	—	—	—	—

Politični razgled.

Gospodarska zbornica, slabo obiskovana, sprejme po osnovi zbornice poslancev postavo o obroku za amortizaciji dolžnih pisem za odvezo zemljišč, na dalje postavo o pristojnosti in postopanju pri amortizaciji privatnih dolžnih pisem, končne postavo o prisegnanji pri sodnji.

Zbornica poslancev je v svojih sejah od 2. in 3. april pretresala in sprejela medversko postavo in odobrila postavo o konkurznem redu. Iz zadnje seje imamo omeniti prošnjo srenje Komolske na Goriskem, ki prosi naj bi se privatno premoženje ne nadočilo, naj bi se davek raje pobiral od cerkvenega premoženja. Minister pravosodja predlaga dve postavini osnovi, o porotnih sodbah za tiskovne pregrehe. Dr. Brestel si je, kakor se čuje v Pešti izprosil poveljenje, da sme svojo predlogo o davku na premoženje oporeči. Ogerska vlada v Pešti je že pričela z — deficitom. Slednje dni so se v zbornici objavile nekatere dнарstvene potrebščine, vsled katerih bodo stroški prevajali dohodke. Sreča deficita je rano začela!

Člani levicnega shodišča so v posebnej konferenciji izrekli, da so kakor vselej tudi zdaj še mnenja, da je Ogrska svobodna in neodvisna dežela, ki ni podložna nobenemu drugemu narodu, nobeni drugi deželi; torej bo napačna (levica) vse postavne sredstva, da se odstranijo vse postave, ki so v protislovju z omenjeno neodvisnostjo ogerske domovine; delegacije in ministrstvo se morajo toraj odpraviti, one postavne naprave pa, katerih potrebujejo za svojo varnost, se morajo oživtoriti. Obveljati namreč mora ogerska armada, neodvisnost ogerskih denarstvenih in kupčijskih zadev in diplomatska pripoznavna neodvisnosti ogerske. — Lepe nade za državino celoto!

Iz Pešta se piše: V oddelku za posvetovanje o razglaševanju postav so zahtevali zastopniki posamnih narodov, da se imajo razglašati postave v vseh deželnih jezikih. To zahtevanje je gotovo opravičeno in pričakovati je bilo, da se izpolni, tem več, ker so vladni listi zopet in zopet zagotavljali, da se bo v zadevah jezika vse pripoznavalo. Deakovi pa so se določno na rob postavili proti željam rumunskih in srbskih poslancev, čes da jih je še tedaj volja postav v rumenskom in srbskem jeziku razglašati, kedar bo oznanovala Angleška tudi šotski in irški.

Tajno svetovalstvo v Tulerijah je spoznalo in izreklo, da za zdaj časi niso po tem, da bi se mogla Francoska kaj vtikati v zunanje zadeve; začasno zadostuje, ako se pazi, kako se bodo evropske homatije razvijale. Enak sklep se je bojé sklenol tudi gledé notrajnih zadev; tudi tukaj hoče Napoleon čakati in gledati, kake nasledke bo imela nova postava o tisku, zborovanji in vojaški organizaciji.

Lord Stanley poprašan v angleški niži zbornici o zadevah otoka Krete, je odgovoril, da sicer ustaja ni še potlačena, da je pa vendar nekoliko potihnila. Angleška hoče storiti kar je mogoče za krščansko ljudstvo. Angleška vlada je razglasila uradni izkas o upravnem letu, katero se je končalo 31. marca. Vsi dohodki skup 50 znašali 69.600.219 funt sterl. Irsko vprašanje še ni ločeno. V sledečih spisih homo skušali svoje bravce ž njim seznaniti.

Irsko vprašanje.

Učeni so tudi v solnei našli madežev in maróg. Kolikor menj so še le človeške in nazemske stvari brez madežev in napak. Posebno državam se dnešnji den jako slabo godí. Ni je od Jance kijanga tje do Oregona, in od Kapa tje do Grenlanda skoro dežele, ktera bi mirna in brezoh omatij živela, ne gledé na našo ubogo Avstrijo, razkosano in iz stoternih ran krvavečo. Celó Anglija, ta uzor dnešnje konstitucionalne dobe ni svobodna in rešena hudih viharjev in nevarnosti, ktere diplomati in nediplomati imenujejo vprašanja.

V Kitajskem in v Japonu, deželah dolgih kit, bojujejo se monarhi s svojimi vazali, djanijami; združene države severno-amerikanske borijo se s hudim dahom nesložnosti; amerikanske države se spirajo med seboj za prednost in nadvladanje; Francija stoka pod jarmom krutega samodržca; Pruski orel se bije z raznimi pticami sredno- in južnonemškimi, in ubogi mož za Bosporom kliče Bogá in preoka na pomoč, in Anglija, ponosna

krvavo stépi, kar je temu druga krivo kot pomanjkanje kulture, kakor to, da šola še je zmirom v črnih rokah" itd. Komaj že čakajo naši literati na vsaki list, v katerem berejo plod svojega duha, in če so ednemu ali drugemu kakošno zasolili, se sladko smeblajo, in vprašajo: „Sie, haben Sie schon gelesen, was heute aus Cilli in der Tagespost steht, das ist klassisch!“ Druga vrsta sodelavcev žurnalističnih so doktrinari. Oni razglasujejo nova načela, po katerih bi se imela država osnovalovati, so to državniki, da sta Pitt in Fox muhe proti njim, dasiravno vso politično izobraženost imajo iz Welckerovega Staatslexika. Drugi rešujejo socialna vprašanja, in ni jim po volji teorija; da bi ubožec moral delati pri bogateu. Sopot nekteri pa le redko v novi Pressi razglašujejo svoje verozakonske ideje, služita jim večidel Wislicemus in Feuerbach za izgleda, neslana trdenja tih modernih bogoslovcev prekulhajo in prežvekajo. Te možake jezi, če zutra zvon k molitvi budi, in v sveti jezi povzdignejo iz spanja zbujeni suho svojo pest proti razširjavcem prazne vere. Nekteri dopisujejo, da zastoj dobivajo časnike, ti se naučevajo uvodne članke iz glave in večer v družbi kozarskih politikov imajo veliko besedo. Tudi nosijo v familie te časnike delajo politično propagando, in so veseli če so zopet bolje razširili oliko in omiko. Tudi honoriste imamo, ali ni originalov, temoč plagiatore. Weberov, „Demokritos“ se prodaja za lastno blago, in ker je ta mož prece „cynicus“, tako jih „studium caninum“ zelo zanimiva. Glejte tako naša: „gens humana ruit — pa ni — per vetitum — temoč — licitum nefas!“

vladarica tolikih zemelj in otokov, dregetá od straha pred majhno Irsko. Kamor se okó ozré, povsod zapazi borbo stare in nove dobe, povsod vidi prerorenje in premenjenje, povsod se snuje temelj novemu razvitku v jasen dokaz, da na našem planetu ni mirú, da se zemlja v resnici suče, — kar bojazljivi takó neradi verujejo, — da se kuha nov vek. Bože daj, da bi bil srečen in blagonosen! —

Kdor misli, da je Anglija že vrhunc svojega razvitka dosegla, ta se silno moti. Anglijska ustava se ni porodila skoz noč iz glave kake možke ali ženske Minerve. Tej ustavi se vidi trud, se vidi delo, se vidi neka starost na lici. V enih rečeh, kakor n. pr. o mejah najviše oblasti in narodove pravice ni boljše ustave morebiti na celem svetu. V tem pogledu je vse tako točno določeno po trdnih zakonih, z rekami krvi pridobitih, da je težko najti prepira. Tudi osobna varnost je dobro z zakoni zapečatená. Ali v mnogih drugih rečeh, namreč v oziru vérske ravnopravnosti ali v oziru svobode vesti, v tej zadevi je še mnogo, mnogo pullega in silnega. Tega nas najbolj prepriča najnovejše in najvažnejše vprašanje anglijske ustave resnobno irsko vprašanje.

Irci ali Irlandci niso kakor Angličani, prebivajoči na angličanskem otoku, zmes keltskega in nemškega pokolenja. Irci so Kelti, skoro nepremešani s tujo krvjo. Ali dnešnji den jih ne loči več starokeltski jezik od svojih tlačilcev, nego dva druga mogočna faktorja v životu narodskem: zgodovina in véra.

Irec je veselega, živahnega, plemenitega mrava. Macaulay, imenitni zgodovinar angličanski piše o njih, da so Irci med severnimi narodi najživahnejši, najpodobnejši prebivalcem srednozemskega morja. Njih lastnosti so take, ki delajo človeka bolj zanimivega nego srečnega. Da so sedaj v takej revščini, tako rekoč pravi „krompirojedeži“, kakor jih Mole-schott popisuje, temu niso sami krivi, nego krutost njih prebivalcev angličanskih.

Dolgo časa so Irci srečno na svojem otoku živeli, pečaje se s poljedelstvom in živinorejo. Anglijski vladarji iz rodovine Plantagenetov proti koncu 12. stoletja so prvi začeli podjarmljevati irski otok, ali s slabim uspehom; končno jih je Oliver Cromwell s svojo železno roko podvrgetl in oslabil. Od tega časa se najbolj šteje njih stiskanje in tlačenje, katero se je celo do dnešnjega dne razprostrlo.

Kar Irec najhuje boli in tlačí, to je tuja angličanska duhovščina in krivični načini poljskega najemništva. Pri vseh vérskih homotijah, katerih maloktera država toliko šteje, kolikor anglijska, je Irec zvest ostal svojej stari véri katoliški. Ali ne gledé na to, mora Irec angličansko duhovstvo spoznavati in pasti, med tem, ko lastno katoliško stradati vidi. In ta krivična razmera še traje dnešnji den v najkonstitucionalnejši državi Evrope.

Druga velika krivica, ki se Irecem godí, je, da jim vlada ne pripušča samostojnim kmetovalcem postajati. Zuli in trud so v dobiček gospodarjev; sam pa Irec za-se kakor nobeden narod vbožen ne more više stopinje v človeški družbi doseči. Omika in materijalno stanje sta si v prezozki zvezi.

Té razmere irskega naroda so že mnogim anglijskim državnikom dosti srama in skrbi zadele. Že več nego trideset let si svobodni in človekoljubni možje na Angličanskem prizadevajo, teh napak ubogo Irsko rešiti, in ravno sedaj se ta stvar v angličanskih parlamentih snuje.

Dizraeli, sedanji prvi minister anglijski, noče Irecem več privoščiti kakor katoliški univerzitet. Gladstone, Dizraelov nasprotnik, namérja pravice angličanskega duhovništva na Irskem podreti, duhovnike pa do konca življenja preskrbeti. Znamenita borba se ima v kratkem rešiti; ali tudi končno, to je še zelo dvomljivo.

Irsko vprašanje je Angliji vže sedaj nevarno, pa še more nevarnejše postati, kadar bi kaka vojska zoper Anglijo se vnela. Kajti Irec je okol 5 milijonov, in že zdaj so Angličani mnogo zarotnikov irskih, tako imenovanih fenierjev zasačili in — kratko malo obesili.

Zanimivo pa je irsko vprašanje tudi s stališča človeške izobraženosti ali humaniteta. Zató hočemo po tem kratkem uvodu razvoj te zadeve pazno zasledovati.

Dopisi.

▼ Z Prage, 2. aprila. (Narod česki in narod slovenski. — Konkordat. — Novi davki.) Vsi časniki praški so z veliko radostjo prinesli vest, da bode v Mariboru izhajal federalistični, oposicionalni list „Slovenski narod“. Viskamo veselja videči, da v boji proti „nazidtlachtelju“ nismo sami, radujemo se, da nov neustrašeni borivec potegne meč za ohrambo pravice, za osvobojenje potlačeni narodov slovenskih, med katerimi so si Čehi in Slovenci v trpljenji naj podobnejši. Narod česki je razdrobljen po Česko, po Moravskem in po Šleskem. V vseh teh deželah obdajajo ga Nemci skoraj okoli in okoli; Nemci obljudili so tudi razširjene otoke sred prebivalstva českega, urinoli so se v mesta in širijo se pri nas v javnem in društvenem življenji. Ravno taka pogubna moč sožuje tudi Slovence: stanujejo na južnem Štirskem, na Koroskem, v Kranji, v Istriji in v Primorji, Nemci jih stiskujejo od severa, od zapada in od juga; Nemci gospodujejo po mestih in izpeljavajo gospodstvo svoje na ujmo materjalnega in duševnega življenja slovenskega. Razum tega se je pa bratom Slovincem še bojevati tudi z Italijani in deloma tudi z Magjari. Odtod tedaj izvira, da se je porodila pri Slovincih blagonosna misel zjediniti vse te za se malo močne delke v jedno mogočno upravno celoto, da bi narod slovenski z družinimi močmi z ke postijo odbijal od sebe mnogobrojne svoje neprijatelje. Jedna glavna točka v našem (českem) programu je Čehe, Moravane in Šlezake v jedno celoto, ktera bi bila zastopana po tako imenovem generalnem zboru, zjediniti. P obratni taktiki dunajske vlade pa se je zelo silno delalo na Moravskem pro Čehom, kar je imelo nasledek, da so nas brati Moravani vzeli na sum in p vsaki priliki ponavljali: nočemo generalnega zboru, vi bi nas stiskati hoteli

od nas korist imeti! Od leta 1860 vendar se je začelo na Moravskem že drugo mnenje. Razsvetljeni Moravani podučujejo marljivo svoje rojake, in zavest tega, da smo Čehi in Moravani eden narod je na Moravskem že vseobšerna. Zato se pri ugodni priložnosti oglašajo Moravani sami in oznanijo pogoje, pod katerimi bodo hodili v Prago na zbor generalni. Moravani so pokazali že jedenkrat, da hočejo spadati k kroni česki in sicer na veličasten način takrat pamreč, ko se je po pruski vojski peljala korona svetovaelavska z Dunaja v Prago. Kder je jednako trpljenje in jednake potrebe, tam se naj prej porodi vzajemnost in zato morem zagotoviti brate Slovence, da uživajo med Čehi naj večje simpatije izmed vseh Slovanov in da narod Česki, ako Bog da, tudi z dejanjem pokaže ljubav svojo, kdar se temu nameni prilika.

Druga reč. o kateri se hočem z Vami zmeniti so postavbe konfesionalne o katerih se na Dunaji posvetujejo in z katerimi so nemški „liberalci“ že toliko hrupa napravili. Naše ljudstvo imenuje vsaktero tako stvar in vse, kar je ž njó v zvezi, konkordat. Ljuba „Presse“ si je dala pisati z Prage, kako se narod Česki raduje o „liberalni“ zmagi v zbornici gosposki in z koliko oslavo je pozdravil pad konkordata. Ne verujte krivim prerokom! Celi narod Česki se ne briga za Dunaj, obe „liberalni“ zbornici, v katerih žali Bog, tudi nekoliko Slovencev poseda, in celo „novo ero“ še toliko ne, kolikor za lanski sneg. Verjemite mi, če bi ljudstvo naše ne moralo plačevati velike davke za te parlamentarne in ministerske „Freikumšt“, da bi ga vse to gospodovanje nemških kričavev malo zanimivalo. Cesarstvo so nam razcepili, — kdo je to storil? Beust. Na Dunaji so si napravili nemško ministerstvo: Kdo je to storil? — Beust. Viharji, kateri nastajajo eden za drugim bi morali k slednjemu tudi Nemcem odpreti oči. Začeli so vrtati ljukijo v konkordat in ljudstvo neprestano mamljeno in prevarjeno misli, da je to početek prave svobode, vriska, razsvetljuje ministrom na čast, izprega konje in vlačí kočije jihove. To pa je le prazen prah do vetra, da bi ljudstvo ne videlo finančno mizerijo, katero nam je pripravil — Beust.

Tako misli Česko ljudstvo o liberalnosti državnega sveta, o zbornici gosposki in o gospodih ministrih. Ljudstvo naše vidi v Beustu zastopitelja vsega zlega, kar se na Slovane vali. Pomočnike njegove, Giskro, Herbsta, Haznerja in Auersperga pozna ko krute naroda českega neprijatelje in noče o njih še slišati ne. Z njimi ne bode narod naš nikdar in po nobeni ceni se pogajal. Narod česki si je priboril pravice svoje in se ni zadovoljil ko se mu je dobro godilo, ne stori tega tedaj tudi zdaj ne, ko mora, kakor Vi Slovenci plačevati za gospode Magjare. In to je nam tudi spiskal Beust. G. Brestel je rekel v državnem zboru, da Cislajtanija mora samo za 12 milijonov več plačevati za te, ktere so nam Magjari iztrgali. Pri nas je pa prepričan vseobšerno, da suma ta iznaša več. Tudi naj priprostejša glava ne more razumeti, za kaj imamo plačevati sami dolgove, ktere so Magjari tako dobro napravili kakor mi? Celi narod Česki kakor jeden mož je prepričan da mora pasti sedajni sistem, da se morajo znižati državni potroški, da bi se davki ne morali poviševati. Plačali dobrovoljno ne bodemo; tako se govori pri nas. Kronino naše premoženje, kteremu na Dunaji pravijo, državno premoženje, se sme le prodati za potrebe deželne. Zato se je oglašilo že proti poslednjemu okrajno zastopništvo Slansko, katero ima na čelu grofa Clama Martinica, znanega velikoposestnika. To zastopništvo je podalo protislov proti davku imenoma na deželni odbor in prepričan sem, da bodo protislovala vsa ostala zastopništva in srenje česke. „Narodni Pokrok“ in „Narodni Listy“, vzbujajo k postavnemu temu sredstvu in prej nego se nadjamo, bode protislovov deževalo. Ja čujem že, da pojdejo deputacije na Dunaj naravnost do cesarja, da bi minister vzel predlogo svojo nazaj. Narod Česki, morem Vas zagotoviti, je pripravljen na naj togšo opozicijo. Ja jeden velikoposestnik mi je dejal, da bode delal po izgledu magjarskem; da si pusti davke jemati po ekzekuciji. Da bode vojake gostil, plačal pa ne bode dokler ne bode prisiljen moral in tako bodo delali i drugi in Europa se prepriča, da narod Česki se ne da več varati z puhlimi obljubami, da se posluží vseh sredstev ustavnih, da bi dosegel pravice svoje, da bi odstranil od vlade neprijatelja Slovanstva. Brati Slovenci, ako Bog da, pojdejo možato po našem izgledu in tako vzajemnosti obeh narodov kličem sečno: „Na zdar“!

Iz Ljubljane 4. aprila. A. (Nekaj besedic k tako imenovani Sokolovski pravdi; g. Pajk odstopi.) Akoravno je že nekaj pozno naj spregovorim tukaj nekoliko besedice o zadnji tako imenovani Sokolovski pravdi. Znano utegne biti, da je bila upeljana obsirna preiskava zaradi dogodkov, ki so se bili 23. julija lanskega leta pripetili, in pri katerih je bilo tudi udeleženi nekoliko udov „Južnega Sokola“. Zapletenih je bilo v preiskavo od začetka 30—40 Sokolovcev, ali uže v specialni preiskavi se je skrčilo število na 17 in v zatočni stan se je postavilo jih 11, namreč 8 Sokolovcev in 3 ki niso bili udje omenjenega društva. Izid cele pravde je tako znan, in ne bodem tukaj ponavljal drugzega, kakor da je bilo končno obsojenih 5 Sokolovcev in dva, ki nista bila Sokolovca, uni 4 obtoženci pa da so bili za nedolžne spoznani. O celej pravdi omeniti, pa je posebno še dovolj. Prvič: Kaj bode storilo slavno ministerstvo z rekurzom kterega je podal odbor proti sklepu deželnega predsedstva s kterim je bilo društvo „Južni Sokol“ razpuščeno, društvo ki je šteló čez 200 udov? Med razlogi, zaradi kterih je deželno predsedstvo potrebno spoznalo razpustiti društvo „Južnega Sokola“, je bil glavni ta, da je bilo rečeno: Proti 30—40 členom omenjenega društva je upeljana preiskava zaradi teh in teh zločinstev in hudodelstev. Končna obravnava pa je pokazala da je le 5 udov bilo mogoče obsoditi in še pri teh je še le treba čakati ali bodo višje sodnije enačih misli. Da je bil tedaj korak slavnega deželnega predsedstva prenapljen razrušiti društvo „Južnega Sokola“, ni težko previditi, in trdno se nadjamo, da slavno ministerstvo kmalu društvo zopet nazaj dade, vse pravice ki mu gređó.

Drugič bi bilo omeniti tukaj da nikakor ni res, kakor so lažjivi dopisniki „trosili po nemških časopisih da nobeden ljubljanskih advokatov“ ni hotel prevzeti zagovarjanja zatožencev. Kdor le nekoliko pozna razmere v Ljubljani mora videti, da je ta bosá. Obrnoli so se res nekteri zatoženci do

Dr. Tomana, ki pa ima premnogo opravek na Dunaji, da bi se mogel ukvarjati s takimi stvarmi! Nečem dalje govoriti o tem, naj si vsak misli, kar mu je drago, kakor smo si mi mislili svoje. Do drugih advokatov se pa nihče obračal ni, toraj se niso mogli braniti posla, za kterega jih nihče ni prosil. Obrnoli so se pa že prej nekteri zatoženci do vrlega rodoljuba in slavnostnega zagovornika g. Dr. Razlaga, ki je res prevzel zagovarjanje vseh zatožencev in prišel nalašé iz Brezic v Ljubljano. Da je izvrstno izpeljal svojo nalogo, ni treba praviti in njegova iz golega svetega domoljubja izvirajoča velikodušnost, ki jo je pokazal pripoznavati se mora javno. Slava in čast vrlému možu, njegov spomin ostane vsem živo in hvaležnih prsih vtisnjen.

Vsled sklepa slavnega c. k. ministerstva naznanilo je v večerajšni seji mestnega odbora deželno predsedstvo da ima dozđaj županova opravila opravljajoči predstojnik g. Pajk vodstvo magistrata, kakor tudi vsa opravila lokalne policije izročiti prvemu magistratnemu svetovalcu g. Gutmanu.

S tem bi se potrdilo to da vprašanje v zadevi župana Dr. Coste še ne utegne biti tako hitro rešeni.

Maribor. V Mariboru se te dni podpisuje zaupno pismo ali adresa na gospodsko zbornico zaradi prijema nove zakonske postavbe, katero pismo tukaj ponatisnemo, ker nasledke nove zakonske postavbe imenoma in pojedince našteva. Glasi se: Visoka gospodska zbornica. Prebivalci Mariborski si ne morejo kaj, da ne bi izrekli globoko občutene hvalje za srečno in važno glasovanje dne 21. sušca t. l., po kterem je visoka gospodska zbornica pristopila sklepom poslancev in potrebnim željam ljudstva, po kterem se zopet povračajo prestolu in državi dolžne in neopustljive pravice, po kterem se razkrušijo konkordatove verige, vse tvorno in duševno moč in razvijanje zavirajoče, vedo in moč, blagostanje in pravo pravost vničujoče, in s tim še le se zamorejo vresničiti temeljne postavbe in pravice, po kterem edino se pravna država ponovi, se pot odpre k moči in velikosti, k edinosti in slogi med vladarjem in ljudstvom gospodsko in poslancevsko zbornico, se nastopi pot k napredku blagostanju in postavni svobodi. V krepkem zaupanju, da visoka zbornica ostane tudi prihodnjič na tej poti, ki edino vodi k srečnemu cilju, da ne bode nikdar več poslušala srednovekovnih nagledov in predpravie duhovnovladarskega varuštva in zablatenja tako zaradi lastne koristi samobitnosti kakor tudi zaradi blage in že tolikokrat skušene domovinske ljubezni in ljubeznive prestola in ljudstva, se podpisuje hvaležno bivateljstvo v Štirskem? — Temu še kaj pristavljati, bilo bi odveč.

V Karlovcu X+Y 2. aprila. — Kakor vam je znano, ima naše mesto že davno v trojedini kraljevini priimek naj domorodnejšega mesta in pokazalo je v zadnjih za hrvaški narod toliko neugodnih magjarskih časih, da po pravici to ime zasluđuje. Glavno mesto, metropola trojedince, Zagreb je padel pri volitvah z vsemi tremi poslanci, mi smo pa morali dvakrat voliti in vkljub vsem najsratomnejšim magjarskim agitacijam smo zmirom zmagali z vrlim rodoljubom g. Turkovičem. Magjaroni so vse svoje vsemu svetu znane sile napanjali in stara sredstva vpotrebjevali: vradnikom so se grozili, da ob službe pridejo, meščanom so pa vina, guljša in pa denarja za glase ponujali, pa bile so hvala Bogu te ponudbe vse bob ob steno. Zatoraj smo pa dali tudi toliko opraviti Rutehovim „ne Hrvatskim novinam“, pravi „lucus a non lucendo“. Zmirom smo brali cele sežnje dolge psovke v obliki dopisov v tem smetišči slovenske žurnalistike. Ali vse te dopise je prekosila precej po volitvi korespondencija tega lista, kateri je v magjarski strasti in v prostoti vse prekosila, kar je bilo morebiti zadnjih 50 let na slovanskem jugu tiskanega. Naj zaslužnejše naše rodoljube, kakor senatorja M. Tuškana, Miklavža Pacl-a, Asanger-ja, dr. Dražič-a, gvardjana frančiskanskega Novaka itd., je imenoval ta dopisnik osle, prasce, pijance, izdajalce, v kratkem govoreč izerpil je ta magjarski junak čisto do dna luskovo delo Fr. Kurela pod naslovom „imena životnij“, zaključil je ta biser jugoslovanske žurnalistike svoj dopis s tem, da so vsi narodnjaki norci, in da vsi rodoljubi, kateri niso magjaroni volili, zaslužijo, da bi jih skupaj zblasal in v Zagrebu v norišnico zaprl. Denunciral je vse vradnike po imenu alfabetično, kateri niso za magjaronu glasovali, in priporočil jih je posebni pozornosti „visoke“ magjarske vlade. — Ves svet je pri nas strmel nad to drzovitostjo, in radovedni smo bili, kdo vendar ta način nove časnikarske pisave pri nas vpeljuje, kajti jaz sem mislil, da imam ameriškanski list iz Kalifornije in hrvaški prestavi pred seboj. Vganovali smo tega in uuega, pa vendar nismo pravega zadeli. Na enkrat vam pa dobí g. Novak gvardjan od neznane roke iz Zagreba dober kos tega dopisa v originalu s poštnim karlovskim in zagrebškim pečatom. Dva zvedenca sta ta rokopis primerjalno in kmalu se je očividno dokazalo, da tega nihče drugi ni pisal, nego naš rojak Slovenec (!!) Ljudevit Tomšič, učitelj na tukajšnji glavni šoli in bivši nekdanji vrednik „Torbiče“, slovenskega dijaškega časopisa. To je šlo kot po telegr. fu v celem mestu od ust do ust, in na enkrat, kakor bi trenol, sešla se je skupščina mestnega odbora, kjer se je pretresovalo, na kateri način bi poprej ko je mogoče tega „hrabrega jugoslovanskega junaka“ iz mesta odpravili. — Še bolj je pa pri tej seji naše vrle rodoljube to razkačilo, da je našel v osebi gimnazijalnega vodja g. Kostiča človeka, ki je Tomšiča in njegovo vedenje zagovarjal.

Iz Haloz. Neka vrsta ljudí si svoji na Slovenskem obilno mero sedanje omike, ceni se mnogo više povzdignjena od drugih zemljanov, kateri tudi niso dremali v mlajši dobi, in še dnes ne dremljejo; te bire možje bivajo navadamo po mestih, zajemljo zaklade iz kakega, nas in naših razmer ne znajočega, ter zato nas értečega časnika, globlje malokda sezajo, hočejo pa voditelj in svetovalci biti našemu slovanskemu ljudstvu, čeravno samo ustno morejo občiti z njim lomeči slovensčino, pismeno ne morejo delovati zbog nevednosti naše besede v pismu in le lagodno v besedi; uradne pisarnice ne svetijo. Zastran sklepa o zakonski postavi od dne 21. sušca v gospodski zbornici dobili so župani ptujskega okraja opomin iz Ptuj, da razsvetijo venice in zakurijo krese kažóci radost nove pridobitve. Kaj se vi skrbite za naše ljudstvo? še ene koristne knjižice ali podučnega sestavka mu nište dali v roke, vsaj pravite: kmet ostani kmet, kar tudi mi pritrdimo dostavivši

zmirom umnejši, zvedenejši, modrejši, da ga ne bode vsaka sapica kakor urpaice presuknola, da ne bode kakega pisarčka ali celo bicica imel za preroka. Za nas Slovence in našo korist krvavo malo odloči, je li zakonska postava dozdanja ali pa nova, za naš narodni razvoj, napredek, za boljše ali lagošo bodočnost ne spremeni skoro ničesar. Dajte nam pravice, ktere uživajo Magjariji in Nemci, pa vam hočemo razkresiti vse griče in holmiče, gore in bregove, loke in doline, inaiči pa nimamo vzroka se radovati toliko menje, ker črni oblaki pomnožene dače se na debelo valijo in pretijo iz Beča. Brali smo, ka je prece hramov bilo razsvetljenih v prestolnem mestu, 76 v Gradci, ka je pre v Lipnici gorelo kakih osem sveč, ka je Maribor plaval v plamenem morji, ka se je starodavni Ptuj kresil kakor Ivanska noč od kresnic. V prvejših mestih se ni godil nikak nered, le v Mariboru so klepetala in cingljala okna na kope in kop kope, pa nekoliko v bregušarskem Ptuj. O Mariboru, nam ni mar govoriti, o Ptuj pa omenjamo, da so se slišali glasovi rajši razsvetite, nego bi vam se potrupala okna, kar se vendar ni točno vršilo, vemo namreč več hramov, kteri niso nepotrebno trutili posveta, toda brez kvara je minol šum in hrup, le trém duhovnikom se ni prizaneslo, med kterimi je tudi g. C. O., ki je toliko mirna in tiha duša, da skoro Ptuj ne vé za njega, razve ako ga sliši s propovednice razkladati zdrave nauke, ali vidi iti k vinogradu; ne meša se v nikake meščanske razmere, nikoli nikogar ne nadleguje, marveč preveno goji jezikoslovje ter se klanja modricam v tihem hramiči, pa vendar hudobna roka se je drznola vzdignoti kamen proti vrlému učenjaku. Ptuj! je li te ni sram toliko gnjusne pregrehe? če se inaiči ne moreš poslaviti, žalostno po tvoji omiki, še žalostneje po toliko slavljeni svobodi! mirne ljudi napadati pravi se razbijati; kdor točno plačuje odmerjene mu davke, menda ima pravico zahtevati osobno varnost, posebno po mestih, ktera si svoje samoprodajo prave omike. Tak prizor se je kazal oni den na Ptujem; Je li se ne spominate, kake nasledke enake prikazni donašajo za mestne župane? vidi Ljubljano 1867. Omikanec je odvrzel lagodne navade, neprijetno in neprijazno ponašanje, nevednost, očistil in razjasnil si pojmove, priskrbel zdrave nazore, nasrkal se znanosti, izvolil si poštenost in pravičnost za največo svetinjo; blažen mož, kteri se more ponašati s takimi sposobnostmi. Omika loči človeštvo od živalstva, deli sposobnost pravilnega mišljenja, odvrta pregrehe, hudobo, silo; omika zatira robstvo, vodi k resnici, pravu, svobodi; omika osrečuje društveno življenje. Načelo prave svobode se glasi: jaz sem svobod en, tu di vsi drugi so svobodni, če tedaj jaz smem imeti osobno prepričanje v kakem predmetu, nimam pravice v tem drugega ovirati, toliko menje kamenjem pozdravljati, čeravno se z mojim osvedočenjem ne sklada, ter ne puše v mojo tikev, inaiči bi se morala ukiniti vsa mogočnost društvenega življenja. Svoboda in enakost ste potrebni podlogi ali načeli umnega pravnega reda.

Nasa društva.

Dramatično društvo. Naj mlajše med slovenskimi znanstvenimi društvi je vlni ustanovljeno dramatično društvo v Ljubljani. Dne 15. marca imelo je svoj prvi občni zbor, iz kterega hočemo tukaj na kratko nekoliko črtic podati. Po nagovoru podpredsednika g. Grasselija bilo je na vrsti sporočilo tajnikovo, iz kterega je razvideti da šteje društvo 158 udov in je napravilo 4 predstave v čitalnici, ter izdalo v tisku 3 igre, 2 pa da ste ravno v natisu. Sporočilo izreka željo, naj bi podpora bila obilnejša, ker le potem bode društvo moglo krepko napredovati, ako najde pri vsih rodoljubih čvrste podpore. Sporočilo blagajnikovo kaže, da ima društvo premoženja 460 gld., dohodki prvega leta znašali so 330 gld. gotovega denarja in več darov. Posebno spominjalo se je rodoljuba, rajnega Grneka, ki je društvu zapustil dragocene priprave za predstavljanje meglenih podob in 100 gld. gotovine.

Pravila sprejel je občni zbor po popravah, ktere je predlagal začasni odbor. Koj ko se potrdijo pravila, skliče se občni zbor zopet, ter se bode volil po novih pravilih pomnoženi odbor. Do tačas opravlja začasni odbor vsa dela, kaj več o novih pravilih in društvu sploh prihodnjic.

Razne novice.

Iz Ljubljane. Zadnja beseda s ktero je sklenola naša čitalnica svojo zimsko sezono bila je vseskozi prav izvrstna in dobro izpeljana. Posebno dopadla se je igra „na kosilu bom pri materi“ ktero so predstavljali udje dramatičnega društva in v kterej ste nastopili dve gospodični prvokrat in prav dobro svoji nalogi vršili. Med vsemi pa se je olikovala gospodična Gorupova v težki nalogi „Sojfe Arnulldove“. To predstavljajo kakor tudi 15. t. m. igrano „Inserat“ v 3 djanjih sme dramatično društvo s ponosom zapisati v svojo kroniko.

* Na belo nedeljo — ne veliki ponedelk — bode v gledišči beseda s petjem, gledišno igro in gimnastičnimi predstavami novega „Sokol“.

* Odbor slovenske Matice ima sejo dne 16. t. m. Na dnevnem redu je tudi posvetovanje o preuredbi pravil.

* Dne 31. marca prevzel je deželni odbor Kranjski v lastno opravilstvo deželno kulturno zalogo, vsled sklepa Njih Veličanstva dne 3. marca t. l.

* Iz Ljubljane izvaža se zdaj veliko mrve ki je namenjena za angleško ekspedicijo v Abisiniji. Dozdaj je prodane 20.000 centov pa je slišati da se je bode še veliko več poslalo.

× Avstrijski Loyd si je moral 2 nova železna hlapona naročiti iz Angleske. Ni mu bilo mogoče napraviti jih na svoji ladjodelnici, ker pri domačih fužinah ni dobil potrebnega železa. 10 avstr. fužin je zdaj z naročili preobloženih, druge zopet naročila niso mogle prevzeti, ker nimajo dotičnih pripravil in sposobnega železa, še druge niso mogle v zahtevanem času naročila izvršiti ali so stavile previsoke cene. Tako je romalo zopet 900.000 fl. iz Avstrije.

× (Zdrava svoboda.) Hrvaška dvorna kancelarija ni potrdila volitve zopet voljenega predsednika kupčijske zbornice v Zagrebu, g. Jakiča, ker je kdo bi veroval — člen narodno — liberalne stranke.

× (Zlozba zemljišč davščine oproščena) Postava od 3. marca 1868 določuje, če se po zameni zemljišč, ki so kmetijski rabi namenjena, zokroži (arronduje) posestvo ene ali druge menjajočih strank, so vsa na to nanašajoča se pravna opravila davščine oproščena, ako so zamenjene parcele enake vrednosti.

Če so zamenjena zemljišča različne vrednosti, plačati je le davščina od zneska, za ktereje je jedno več vredno ko drugo, in sicer po predpisih davščinske postave. Da so se zemljišča zokročila, dokaže se ali po katastralni mapi ali ko bi take ne bilo po službeni svedočbi predstojnika one srenje, kteri zokroženo zemljišče pripada, ali na drug zaupanja vreden način. Pravna pisma, zapisniki, vlogi in priloge, kar jih iz zokroženja izvira, so tudi davščine oproščene, če so si zemljišča enakovredna, ali vrednost jednega ne preseže druge za več kakor 50%. To olajšanje ima trajati le do leta 1873. Umen gospodar bo gotovo do tje segel po dani mu pravici. Pravi prijatelj našega gospodarstva in naroda pa bo nevedne podučeval.

× Proti davku od premoženja. Graf Janez Harrach se je v okrajnem zastopništvu v Rehanici kakor nekclaj grof Clam-Martinić v Slavinigi, načelo agitacije proti davku od premoženja postavil. To zastopništvo namreč je, kakor „Nar. Pokrok“ piše, po nasvetu grofa Horraha sklenolo, v imenu okrajne deželni odbor prositi, da se proti namenjenemu davku od premoženja oglasi. Sklenolo je okrajno zastopništvo tudi s pisano prošnjo o tej zadevise na cesarja obrnati. Tudi Starckenbah-sko okrajno zastopništvo je po nasvetu prvomestnika Šolerja sklenolo, pri vladi davek od premoženja odsvetovali.

Podstavnii kamen velikemu narodnemu gledišču českemu bo položen letos na den sv. Janža Nepomuka. Veličastna slovesnost se pripravlja, 35 pevskih društev je že obečalo svojo pripomoč. Za navadne udarce s kladvom so v misel vzeti zastopniki narodnih društev, učilišč, zavodov, na novo tudi Dr. Fračišek Palacký se uri a krepke zgodovinar kot zastopnik naroda českega.

(6)

Oglasnik.

Podpisani naznanja, da je s početkom prešlega mesca sam prevzel

gostivnico

v svoji hiši pri „Sandwirtu“, po domače pri „Hanzek“. Tedaj uljudno vabi vso gospodo, posebno pa deželane, ki dohajajo v Maribor, naj ga s svojim obiskom počasté. Skrb mi bo za okusno jed in dobro pijačo po nizki ceni in za snažne postelje in sobe, ter za dobro postrežbo sploh. Prostoren hlev za konje in veliko dverišče za vozove je pripravljeno. Tudi kupujem in prodajam vino po vedrih in polovnjakih.

Rapočev Janez,
po domače Hanzek,
gostivničar.

Častite p. n. naročnike,

kteri morebiti zavoljo mnogih opravil administracije niso dobili kterega lista, prosimo naj nas za zdaj izgovarjajo in list reklamirajo. Pisma z reklamacijo so poštnine prosta.

(7)

Janez Pretner,

nekclaj J. Barth

steklar (glazar) v Graškem predmestji, nasproti g. Wundzamove prodajavnice v Mariboru,

priporoča svojo bogato zalogo stekla, zrcal, porcelana, beloprstene posode in perilnih pozlačenih okvirov.

Oskrbuje tudi cela nova poslopja, crkvena okna itd. z steklom (šipami), v lesu in svincu, v navadni pa tudi gotični stavbi po črtežih kakoršne si kdo želi, in prijema vsakovrstne v to spadajoče popravke; vse to po naj nižji ceni in pod poroštvom zanesljivega dela.

Posebno se opominjajo g. gostivničarji, da si lahko pusté vse pri meni kupljene steklenke (flaše) brez plačila s crkami zamamovati.

Maribor aprila meseca 1868.